

Met korte, wankelende passen liep de oude man in zijn vuilgrijze talaar weer voor mij uit. Wij staken den binnenhof over en door een zeskantig poortje kwamen wij op een klein plaatsje. Met een voorzichtig gebaar schoof hij een paar stoffige gordijnen terzij en ontdekte mij het schoonste bezit van den ouden tempel.

Het was het lemen beeld van een oude vrouw. Het was een Kwan-Yin-Boeddha met een wonder-levend gelaat vol uitdrukking en gedachte. Een Kwan-Yin, niet als een jonge godin met jeugdig-glad gezicht, ijldromerig, rein en onwerelds: een ongrijpbaar ideaal, maar met het gelaat van een zorgelijke vrouw, die veel gezien heeft en veel geleden, die heeft leren begrijpen en vergeven, die in het moeilijke menschenleven zelf alle smarten proefde en louterde tot eindeloos liefdevol erbarmen. De Kwan-Yin, die door de tien Hellen geschreden was, en haar abstracte goddelijkheid had verloren om ontroerende en moederlik-bekommerde menselijkheid te worden. Van onder het diepgerimpelde en zorgelik-bewolkte voorhoofd zagen een paar droefdonkere ogen heen naar verre dingen, en om haar mond plooide zich een trek van stil verdriet en eindeloos-geduldige berusting. 'Kwan-Yin, onze Oude Moeder', hoorde ik de priester zacht zeggen.

Roerloos en hoog zat zij daar onder haar vergoord baldakijn, de Moeder van het Liefdevol Begrijpen en Erbarmen. Bezorgd troont zij daar achter de stoffige en heimlik-verhullende gordijnen van haar gebeeldhouwden schrijn. Om haar heen stormen de nieuwe tijden, om haar heen woelt en gist het. Heersers verheffen zich, hun namen klinken over de wereld, worden vrezend genoemd, — enkele jaren slechts en ze zijn vergeten. Veldslagen volgen op veldslagen als in de dagen der Drie Koninkrijken. Alom branden hartstochten en begeerten, overschroeiend de verwilderde landen, her- en derwaart rumoert de bloedige burgerkrijg, zwerven de plunderende roverbenden. De oude hechte leren wankelen, het ontwrichte volk kent de woorden der oude wijzen nauwliks meer. Haat en ongebonden drift doorvlagden het oude stofwolkende land.

Maar wachtend in haar donkeren uthoek zit Zij, die begrijpen en vergeven zal, zij, die Liefde is, en Erbarmen, en die eenmaal, na lange moeilijke tijden, weer heersen zal in het machtige dichtbevolkte rijk, als de storm der barnende dagen heeft uitgewoed.

Zij, de Moeder van het menselik hart.